

Mt 14, 22-32 Ježíš kráčí po vodě

Autor přípravy

[Jiří Mrázek](#)

1. První reakce

Nápadné je, že Ježíš musí učedníky nutit, aby odpluli.

Charakteristická je přízračnost, strašidelnost celého příběhu.

2. Text

2.1 Poznámky k textu

v.22 ~~Ježíš~~ ~~řekl~~ "donutil". Je zvláštní, že zde evangelista volí tak silné slovo.

v.24 ~~Ježíš~~ ~~řekl~~ "stadium = 185 m.

v.25 ~~Ježíš~~ ~~řekl~~ "čtvrté hlídce". Římané dělili noc na čtyři "hlídky". Čtvrtá hlídka byla tedy mezi 3.-6. hodinou ranní. Obecně se tato hlídka považovala za nejnepříjemnější. Současně je to také nejtemnější a nejkritičtější doba z celé noci.

2.2 Kontext

Příběh navazuje u Mk i Mt na nasycení zátupů. Spíše než přímá souvislost se tím vytváří působivý kontrast: scéna, při níž jsou všichni pospolu a při lámání chleba - a o několik hodin později učedníci sami uprostřed jezera, vydání nepřízní počasí. Mt tento kontrast ještě dotáhne tím, že vzápětí ukáže Petra - úplně osamoceného a tonoucího.

Další souvislost vytváří právě Petr. Je známé, že právě Mt jej s oblibou "povystřčí" jako vzor a příklad toho, co znamená být učedníkem. - příběh tedy souvisí i s ostatními scénami, ve kterých je Petr takto vzorově podán. Nejvýraznější z nich je analogie s Petrovým zapřením (Mt 26,66-75par): v obou případech Petr následuje Ježíše dále než ostatní a do situace, v níž selže, se dostane právě proto, že zašel dále než ostatní.

2.3 Komentář

v.22-23 tvoří vlastně expozici. Upozorňují, že příběh bezprostředně navazuje, ale současně scénu radikálně mění: cesty se rozcházejí. Učedníci jsou přinuceni opustit zástupy a vydat se na plavbu ke druhému břehu, zástup je propuštěn, Ježíš vyhledá samotu, aby se modlil.

Zmínky o tom, že Ježíš vyhledal samotu, aby se modlil, jsou charakteristické spíše pro Marka a především Lukáše (sr. Mk 1,35; 6,46; Lk 5,16; 6,12; 9,18). Matouš ponechává

Je ve verši 23 spíše nadbytečné, protože v rámci Matoušova vyprávění nastal večer už dříve (14,15), zde však zaznívá v rámci kompozice, protože příběh bude velmi promyšleně kombinovat vnější prostředí - čas - a osamění. Nyní se tedy připozdilo a Ježíš osaměl na blíže neurčeném horském vrcholu. Učedníci se v té chvíli již vzdalují ke druhému břehu. Později, v nejzazší chvíli noci jsou učedníci sami v krajně nepříznivém a nepřátelském prostředí: uprostřed větru a vln (v.25). Ještě o chvíli později je totéž dohnáno do krajnosti v případě učedníka Petra (v.30).

Ježíš “oddémonizuje” situaci slovy “Já jsem. Nebojte se.” Ještě před chvílí nejenže nebyl s nimi, “po ruce”, ale dokonce přicházel právě z toho nepřátelského vnějšího prostředí a zdálo se, že patří k tomu, co je ohrožuje. Nyní, svým slovem, se staví po jejich boku.

v.30 vzápětí ukazuje až krutě názorně, jak ani tato víra není prosta krizí a pochybností. Petr je zde vzorem, modelem učedníka, který následuje; jsme tedy právi textu, když zevšeobecníme: Ani ten, kdo se pln víry a odhodlání vydá za Ježíšem, není ušetřen krizí a selhání, dokonce právě takových krizí, do nichž by se nedostal, kdyby se více držel zpátky. Právě tak však lze říci, že tato krize přináší Petrovi poznání nové: setkává se s Ježíšem jako tím, který zachraňuje.

Podobně jako v příběhu o utišení bouře (Mt 8,23-27) hodnotí Ježíš situaci tak, jako by hlavní problém nebyl ve vnějším ohrožení, nýbrž v slabosti víry, která v tomto ohrožení neumí obstát (§§§§§§§§§§)

v.33: Závěrečná doxologie pak vyznává zachraňujícího Ježíše jako Syna Božího.

3. Teologická témata

V Matoušově pojetí tohoto příběhu jde především o následování: jeho výchozí situaci (víru, která je ochotna vyrazit do neznáma, na nejistou půdu) i jeho meze. Následování je v Matoušově teologii jeden z klíčových konceptů, který je do jisté míry alternativní k pavlovskému protikladu Zákona a milosti. Následování není pokus o spasení ze skutků, je to “bytí na cestě”, která má smysl a na níž klopýtáme a procházíme i krizemi a záchrana přichází z druhé strany, vstříc.

4. Dnešní pohled na tento text

Narážíme tu na problém porušení přírodních zákonů. Tento problém můžeme buď ignorovat a přejít hned k poselství textu - ale potom si spolu s posluchači hrajeme na schovávanou před otázkou, kterou ve skutečnosti máme; nebo můžeme tuto otázku otevřít, ale potom zase riskujeme, že přehluší všechno ostatní.

Je dobré si uvědomit, že tehdejší Ježíšovi učedníci sice neměli naše pojetí “přírodních zákonů”, ale chození po moři pro ně nebylo o nic “normálnější” než pro nás. Také oni se děsí postavy kráčející po vlnách a považují ji za přízrak. Chceme-li zůstat věrni tomu, jak příběh mohl působit na první posluchače, nemusíme nijak odvysvětlovat chození po vodě jako např. legendární literární prostředek, který tenkrát nikoho nerušil, ale můžeme zůstat u téměř hororového příběhu, který se nakonec v dobré obrátí, ale zanechá v učednících úžas, asi stejný, jaký by zanechalo v nás, kdybychom

(a) spatřili přízrak (kráčející po vodě,

(b) zjistili, že takto přízračně se nám (z)jevil náš dobrý mistr a Pán...

5. Podněty pro kázání

a) Je přiměřené Matoušovu podání pojmout příběh jako obraz následování. Učedníci na loďce jsou už v Mt 8,18-27 pojeti jako “ti, kteří následují” a loďka s učedníky jako církev. Zde nás Petrova epizoda přesvědčuje, že příběh je pojat podobně. Osou kázání může být tentokrát Petr v rychle se měnících situacích:

Výchozí situace je mnohatisícové shromáždění s lámáním chleba a jistě vzrušující atmosférou, kdy Ježíš je mezi nimi. Při druhé scéně je jenom hrstka učedníků, vydaná vnější nepřízni, navíc v tu chvíli bez Ježíše. K Matoušovým důrazům patří i opatrnost vůči lacinému entusiasmu a povědomí o tom, že typickou situací církve Kristovy je spíše tato druhá scéna. Je-li i zde loďka s učedníky jakýmsi jádrem a předobrazem církve, pak momentální Ježíšova nepřítomnost ukazuje, že ani učedníci s ním nedisponují a nemají jej “na zavalanou”, kdykoliv se jim zlíbí (nicméně následující vývoj ukazuje, že opuštění nejsou). V tomto duchu - jako ten, s nímž církev nedisponuje - přichází Ježíš jinak a odjinud, než jej čekají a jeví se těm v loďce zprvu jako nebezpečný přízrak a součást onoho světa vně církve.

Petrova reakce na Ježíšova slova by neměla být v kázání prezentována záporně (např. jako nepřiměřená odvaha, zbrklost nebo pýcha) - podle Matoušova chápání je to adekvátní odpověď víry, na kterou se nyní "vzorově" soustřeďuje pozornost vypravěče (o ostatních učednících není teď řečeno nic). Stejně tak by však Petr neměl být příliš kritizován za krizi, která ho potkává na této cestě víry. Jakkoli Ježíš sám charakterizuje jeho víru jako křehkou, není to ze strany Ježíšovy odmítnutí ani příliš ostrá výčitka; vyznívá spíše jako povzbuzení pro příště. Právě krize však Petrovi dává poznat novou dimenzi víry.

b) Druhá možnost je vyjít z pozoruhodného střídání pohledu na Ježíše: Ježíš očima učedníků.

- * Ještě v předchozím příběhu to byl úspěšný kazatel;

- * o něco později přízrak (fantasma) a téměř zlý sen, protože přichází odjinud a jinak, než by jej čekali a chtěli;

- * potom ten, koho můžeme a máme následovat (Pane, přikaž a půjdu); * potom (jako nejhlubší poznání) jako ten, kdo je nablízku, když klesám ke dnu (Pane, zachraň); odtud pak závěrečný chór, který jej vyznává jako Syna Božího.

edice